

مرکز مطالعات استراتژیک و منطقی د ستراتژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز

تحلیله هفته

شماره: ۶۱ (از ۲۶ دلو الی ۳ حوت ۱۳۹۲ ه ش)

این نشریه مجموعه تحلیل رویدادهای مهم سیاسی و اقتصادی هفته وار است که به زبان های پشتو، دری، انگلیسی و عربی، توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقی تهیه و نشر می گردد، تا نهادهای سیاست گذار از آن استفاده نمایند.

په دې ګڼه کې لاندې مطلبونه لولئ:

۱- گفت وگوهای صلح، از دوحه تا دبی!

- متأسفانه اراده سیاسی نسبت به برقراری صلح دوامدار و امنیت در افغانستان، اصلاً وجود ندارد. اگر حکومت افغانستان در آغاز با روند قطر مخالفت نمی کرد، امروز دست کم سؤال آدرس طالبان وجود نمی داشت. از جانب دیگر، موافقت آقای کرزی با روند قطر می توانست، یک چراغ سبزی با جریان اصلی طالبان به وجود آورد. مخالفت شدید رئیس جمهور با روند قطر، حالا این حکومت و شورای عالی اش را وادار به این ساخته است که درهای جهت های مجهول را ضربه بزنند و جز سود سیاسی و رسانه ای چیزی دیگری فراچنگ نخواهند آورد.

۲- د مولوي عبدالرقيب مرموزه وژنه او د افغان سولې ناڅرگند راتلونکی!

- په ټول کې هغه څه چې څرگند دي، دا دي چې نه امریکایان، نه افغان دولت او نه هم پاکستانی پوځي او ملکي چارواکي، د افغان سولې بهیر په اړه لکه څرنګه یې چې افغان ولس تمه لري، په صداقت او رښتینولۍ سره ګام نه اوجتوي او د دې لارې تر ټولو ستره بیه هم افغان ولس او هغه څوک پرې کوي، چې د خپل دیني او ملي رسالت له مخې غواړي، پر هېواد او ولس یې دا تپل شوې، یو اړخیزه جګړه پای ومومي.

گفت‌وگوهای صلح، از دوحه تا دبی!

ذاکر جلالی، ناظر مسائل سیاسی

ملا آغا جان معتصم رئیس پیشین کمیته سیاسی طالبان، در این اواخر با نشر اعلامیه‌ای از یک نشستی پیرامون صلح افغانستان، در دبی خبر داد. آقای معتصم در این اعلامیه خود، که تحت عنوان "تحریک طالبان افغانستان" عنوانی که طالبان معمولاً عوض آن امارت اسلامی افغانستان به کار می‌برند، به نشر رسیده است، خواستار گفت‌وگو و مصالحه شده است. وی از تمامی جهت‌های سیاسی افغانستان، به شمول حکومت کنونی افغانستان خواسته است، تا وارد گفت‌وگو و مذاکرات شوند.

شورای عالی صلح افغانستان که وارد پنجمین سال تأسیس‌اش می‌شود، این اعلامیه را غنیمت شمرده است و شورای امنیت ملی کاخ ریاست جمهوری افغانستان، نیز از این اعلامیه استقبال کرده و آنرا موقف طالبان تلقی کرده است. شورای عالی صلح در تعامل با این اعلامیه یک قدم پیشتر گذاشت و هیأتی را به دبی، جایی که این نشست در آنجا برگزار شده بود، فرستاد تا به گفته آنان با مقامات طالبان گفت‌وگو نمایند. طالبان یا نماینده‌های این گروه در کشور قطر، هنوز به این واکنش شورای امنیت ملی کاخ ریاست جمهوری و شورای عالی صلح واکنشی نشان نداده‌اند.

شورای صلح و مانورهای تکراری

همان‌گونه که پیش‌بینی می‌شد، شورای عالی صلح از بدو تأسیس‌اش تا این‌دم نتوانسته است که نشستی یا حتی ارتباطی را با پایین‌ترین مقام‌های نظامی و سیاسی طالبان، که بر اوضاع جاری افغانستان تأثیری داشته باشد، برقرار نماید؛ این شورا همواره از رسانه‌یی ساختن مسأله صلح، به نفع خویش سود برده است و طالبان نیز از تأسیس این شورا بدین‌سو، هر نوع گفت‌وگو با این شورا و یا حکومت افغانستان را، رد کرده‌اند. آنان حکومت افغانستان را

دست‌نشانده آمریکا خوانده و شورای عالی صلح را، چیزی بیش از دسیسه آمریکایی تلقی نمی‌کنند. سخنگویان طالبان همواره ادعاها و پیشنهادهای شورای عالی صلح، مبنی بر آغاز گفت‌وگو و یا برقرار نمودن رابطه این شورا با کتله‌ای از طالبان را، رد کرده‌اند.

با در نظر داشت تلاش‌های امریکایی‌ها در افغانستان، شورای عالی صلح تلاش کرده است تا از طریق گفت‌وگو، جنبش طالبان را دستخوش چند پارچه‌گی سازد. این شورا در نخست تلاش کرد تا از طریق گفت‌وگو با مذاکره‌کننده‌گان حزب اسلامی به رهبری آقای حکمتیار، نقشی را بازی کند. نماینده‌های حزب اسلامی آقای حکمتیار، معمولاً زمانی به کابل مواصلت ورزیده‌اند که رسانه‌ها از آغاز گفت‌وگوهای سری میان نماینده‌های طالبان و امریکایی‌ها خبر داده‌اند. هر دو، شورای عالی صلح و گروه حکمتیار هر گاهی که در گفت‌وگوها میان طالبان و نماینده‌های ایالات متحده آمریکا در حاشیه قرار گرفته‌اند، تلاش کرده‌اند تا به مانورهای سیاسی دست بزنند که گویا آنان نیز وارد گفت‌وگوهای صلح هستند.

در آغاز سال 2012م زمانی که خبر مواصلت نماینده‌های طالبان به کشور قطر در سرخط رسانه‌ها قرار گرفت، نماینده‌های آقای حکمتیار با دست‌پاچه‌گی به کابل آمدند، تا با مقامات حکومت افغانستان به گفت‌وگو بپردازند. حکومت افغانستان نیز که در روند قطر نقشی نداشت، وادار به این شد که از هیأت آقای حکمتیار استقبال گرم نماید؛ آقای کرزی هنگام سخنرانی در شورای ملی از "تیت‌های صلح‌خواهانه" حکمتیار، استقبال نمود.

گروه آغا جان در نقش حزب اسلامی

اکنون که دیگر حزب اسلامی به رهبری حکمتیار از نامزدی قطب‌الدین هلال در انتخابات ریاست جمهوری افغانستان حمایت کرد و دیگر گفت‌وگو با این گروه از همان تأثیر گذشته برخوردار نیست، شورای صلح ناگزیر با حلقه ملا آغا جان معتصم وارد گفت‌وگو شد. معتصم آغا جان در سال 2010م در شهر کراچی پاکستان مورد سوء قصد قرار گرفت که با همکاری حکومت افغانستان به کابل آورده شد و بعداً جهت تداوی بیشتر به ترکیه فرستاده شد. آقای معتصم چند سال پیش ریاست کمیته سیاسی جنبش طالبان را به دوش داشت که بر بنیاد اعلامیه طالبان، در سال 2010 از سمت‌اش به دلایل "استفاده خودسرانه از منابع مالی" برکنار شد. آقای معتصم پس از زخمی شدن، تا این دم در کشور ترکیه به سر می‌برد و گاه‌گاهی از طریق رسانه‌های الکترونیکی افغانی اعلامیه‌هایی را نیز به نشر می‌رساند. در اعلامیه اخیرش از یک نشستی به رهبری خودش در دبی که بر بنیاد این اعلامیه، شماری از فرماندهان نظامی و سران سیاسی طالبان نیز در آن اشتراک داشتند، خبر داده و بر آغاز روند صلح بین طرف‌های درگیر تأکید کرده است. شورای عالی صلح در واکنش به این اعلامیه، هیأتی را به رهبری معصوم استانکزی منشی

این شورا، به دبی اعزام کرده است. این هم قابل یادآوری است که پیام اخیر آقای معتصم برای نخستین بار در وبسایت رسمی شورای عالی صلح به نشر رسید.

داغتر شدن کارزارهای انتخاباتی از یک سو و بی نتیجه ماندن تلاش‌های شورای عالی صلح از سوی دیگر، این شورا را وادار ساخته است تا برای آخرین بار، به اصطلاح از دقیقه نود، باری دیگر به نفع خویش سود ببرد و دست‌کم تیم آقای کرزی بتواند این دست‌آورد اخیر (گفتگوی دبی) را به رخ حریفان انتخاباتی یا اپوزیسیون‌اش بکشد. اما واقعیت این است که آقای معتصم از طالبانی است که از بدنه اصلی این جریان، دو سال قبل رانده شده است. گفت‌وگو با این چاینل، با پروسه صلح افغانستان اندکترین کمکی هم کرده نمی‌تواند و شورای عالی صلح اکنون از نارضایتی‌های آقای معتصم از جنبش طالبان سود می‌برد و نقشی که قبلاً توسط آقای حکمتیار بازی می‌شد، این بار توسط معتصم آجاجان بازی می‌شود.

گفت‌وگوهای صلح چرا با ناکامی مواجه است؟

زمانی که حکومت افغانستان دریافت که طالبان به هیچ صورت حاضر به گفت‌وگو با حکومت و شورای عالی صلح نیستند، تلاش نمود تا از "راه‌های بدیل" سود ببرد. در آغاز حزب اسلامی شاخه حکمتیار تا چندی این نقش را بازی کرد. به ویژه زمانی که دفتر قطر گشایش یافت، آقای کرزی و شاخه آقای حکمتیار در حاشیه گفت‌وگوهای صلح قرار گرفتند و هر دو جهت به مخالفت با روند قطر دست یازیدند. فرآیند قطر امیدهایی در جهت برقراری صلح پایدار در افغانستان به وجود آورد که متأسفانه در نخستین دقایق، با مخالفت رئیس جمهور کرزی روبه‌رو شد و بلافاصله دفتر قطر بسته شد.

متأسفانه اراده سیاسی نسبت به برقراری صلح دوامدار و امنیت در افغانستان، اصلاً وجود ندارد. اگر حکومت افغانستان در آغاز با روند قطر مخالفت نمی‌کرد، امروز دست‌کم سؤال آدرس طالبان وجود نمی‌داشت. از جانب دیگر، موافقت آقای کرزی با روند قطر می‌توانست، یک چراغ سبزی با جریان اصلی طالبان به وجود آورد. مخالفت شدید رئیس جمهور با روند قطر، حالا این حکومت و شورای عالی‌اش را وادار به این ساخته است که درهای جهت‌های مجهول را ضربه بزنند و جز سود سیاسی و رسانه‌یی چیزی دیگری فراچنگ نخواهند آورد.

واکنش طالبان در مورد نشست دبی

نشست دبی هنوز مجهول است، این که آیا واقعاً فرماندهان نظامی طالبان در آن نشست اشتراک داشته‌اند یا خیر، هنوز معلوم نیست؛ اما طالبان با نشر اعلامیه‌ای این نشست را رد کرده‌اند. در اعلامیه‌ای که طالبان در این مورد

واکنش نشان داده‌اند، آمده است: "امارت اسلامی بار دیگر به تمام جهت‌ها اعلام می‌دارد که معتصم آغا جان در امارت اسلامی هیچ‌گونه مسؤولیت و وظیفه‌ای ندارد و نه هم نماینده‌گی از امارت اسلامی را کرده می‌تواند، همچنین امارت اسلامی فعالیت‌ها و تحرکات کنونی نامبرده را، خلاف اصول امارت اسلامی و برضد آرمان‌های مقدس جهاد و به نفع اشغالگران امریکایی و غلامان آنان می‌داند؛ در شهر دُبی به نماینده‌گی از امارت اسلامی نه کدام نشستی صورت گرفته است و نه هم با ادارهٔ غلام کابل و یا به اصطلاح با شورای صلح! گفتگویی صورت گرفته است."

طالبان طبق معمول روی دفتر قطر تأکید ورزیده‌اند و این دفتر را یگانه آدرسی که می‌تواند از طالبان نماینده‌گی کند، خوانده است.

د مولوي عبدالرقيب مرموزه وژنه او د افغان سولې ناڅرگند راتلونکی!

احمدضياء رحيمزی، ليکوال او شنونکی

دا چې د افغان دولت مخالف وسله وال طالبان نور لکه پخوا غوندې سره متحد او يو موټی نه دي، دا اوس نه پټه خبره ده او نه هم ډېره نوې ده؛ خو دا چې د طالبانو تر منځ دا اختلاف او دوه ډلې والی به، د افغانستان د سولې پر نیم ژواندي بهیر څه ډول اغېز ولري او پایلې به یې څه وي؟

تېره اوونۍ که له یوې خوا په متحده عربي اماراتو کې د طالبانو د رژیم د مالېې د وزیر ملا آغا جان معتصم تر مشرۍ لاندې، د یو شمېر پخوانیو طالب چارواکو او قوماندانو د راغونډېدلو او پر بین الافغاني تفاهم د هغوی د تېنگار راپورونه په رسنیو کې خپاره شول؛ خو دوه ورځې وروسته بیا د عربي متحده اماراتو په دغه غونډه کې د یوه گډوډوال او د طالبانو د واکمنۍ د کډوالو چارو وزیر، مولوي عبدالرقيب تخاري د مرموزې وژنې هغه راپور هم رسنیو خپور کړ، چې ویل کېږي په پېښور ښار کې له یوې ديني مدرسې څخه تر وتلو وروسته، د نامعلومو وسله والو د ډزو ښکار شو.

د مولوي عبدالرقيب تخاري په اړه ویل کېږي، چې تر ډېره بریده معتدل مزاجه، بامطالعې او عالم سړی و او تر وژل کېدلو وروسته یې، ملا آغا جان معتصم رسنیو ته وویل، چې مولوي عبدالرقيب د یوه سوله ییز افغانستان لپاره کار کاوه او د ده په خبره دوی دواړو هڅه کوله، چې د افغان طالبانو او افغان حکومت تر منځ په عربي اماراتو کې د سولې د خبرو اترو لپاره تازه راپیل شوې هڅې بریالۍ کړي.

خو اوس دا نه ده څرگنده، چې ولې او د چا له خوا د افغان سولې او تفاهم بهیر داسې ملاتړي، چې پر ديني او شرعي علومو سمبال، عالم او متفکر اشخاص وي، په مرموز ډول وژل کېږي او یا زندان ته اچول کېږي؟

د مولوي عبدالرقيب تخاري په اړه دا هم ويل شوي، چې نوموړی تازه په عربي متحده اماراتو کې د ملا معتصم په مشرۍ د افغان سولې بهير په ملاتړ يوې غونډې څخه پېښور ته راستون شوی و، چې د نامعلومو وسله والو په بريد کې په مرموزه او ناخوانمردانه توگه ووژل شو.

د مرموزو هدي وژنو بهير

دا يوازې مولوي عبدالرقيب تخاري هم نه دی، چې له دا ډول برخليک سره مخ کېږي او خپل ژوند د سولې او بين الافغاني تفاهم په لار کې قربانوي؛ بلکې د نوموړي تر وژل کېدلو مخکې هم، گڼې داسې نورې پېښې هم شته، چې د دې ښکارندويه دي چې په پاکستان کې مېشت د افغان سولې بهير ته لېوال طالب مشران وژل کېږي، بنديانېږي يا په مرموزه توگه ورکېږي.

په دې تړاو کې هم د شک ډېرې گوتې په طبيعي ډول پاکستان او هلته هم د پوځ او استخباراتو هغې مخصوصې کړۍ ته نيول کېږي، چې نه غواړي په جگړه ځپلي افغانستان کې د سولې، سوکالي او آرامۍ فضا حاکمه شي؛ خو تر څنگ يې په روانه غم لړۍ استخباراتي جگړه کې، د ښکېلو ځينو نورو لورو او آن افغان حکومت او امريکا لاس لرل هم، د احتمالونو له اوږده نوملړ څخه نه شي غورځول کېدای.

په خپله د طالبانو په منځ کې خپلمنځي اختلافات هم کېدای شي، په دې لړۍ کې له ښکېلو جهتونو څخه وشمېرل شي؛ دا چې د دوی د خپلمنځي اختلافاتو لامل که هر څه وي، مگر څرگنده ده چې تر مولوي عبدالرقيب تخاري وړاندې نور طالب چارواکي او مخور کسان او آن د دوی د واکمنۍ پر مهال د ماليې وزير ملا آغا جان معتصم هم ترې گوښه پاتې نه شو، پر هغه هم په کراچۍ کې په رڼا ورځ ډزې وشوې، چې بيا د افغان دولت په مرسته د درملنې لپاره ترکيې ته ولېږدول شو او نن سبا بيا په عربي متحده اماراتو کې مېشت دی او د سولې او منځگړيتوب هڅې رهبري کوي.

د سولې د راتگ مخالف څوک دي؟

هغه د مشهور پښتو متل په مصداق، چې وايي پلار مې که سپرو وواژه که پليو، خو زما له ښې يې وايست، که مولوي عبدالرقيب تخاري هر چا وژلی وي، په دې کې شک نشته چې د افغان سولې پروسې او په تېره بيا د عربي متحده اماراتو وروستيو غونډو ته يې، چې ټاکل شوې ده د کابل د سولې د عالي شورا او د ملا آغا جان معتصم په مشرۍ د طالبانو د يوې ډلې ترمنځ تسره شي، زيان ورساوه.

خو خبره دا ده، چې د دې ډول مجهولو او هدي وژنو او بريدونو پايلې به څه وي؟ او بالاخره به له دا ډول بريدونو وروسته، د سولې او بين الافغاني تفاهم په نامه پيل شوی نيم ژواندی بهير څه ډول مخته ولاړ شي؟

په دې اړه د ملامتی گوته په خپله افغان حکومت ته هم نیول کېږي، یو زیات شمېر شنونکي او د پېښو څارونکي په دې اند دي، چې افغان حکومت د سولې او بین الافغاني تفاهم په نامه چېغې وهي؛ خو هېڅ کله یې په دې اړه له معلومو او څرگندو لورو سره اړیکې نه دي نیولې او آن یو شمېر شنونکي د دې هدفی وژنو یو دلیل هم همدا گڼي، چې کله افغان دولت غواړي د وسله والو مخالفینو له منځه ځینې ډلې راجلا او په خپله خوښه د روغې جوړې خبرې ورسره پیل کړي؛ نو د وسله والو مخالفینو اصلي مشرتابه او هغه ډلې چې ځانونه د خبرو اترو اصلي واکداران بولي، پر هغو لورو چې له دولت سره په خبرو اترو کې ښکېل دي، په غداری او خیانت تورنوي او پر هغوی بدگومانه کېږي.

که چېرې دا هم ومنو، چې پاکستانی پوځي چارواکي او استخباراتي کړۍ په دغو هدفی وژنو کې لاس لري او نه غواړي، چې د دوی د خوښې خلاف د افغان سولې بهیر وړاندې ولاړ شي، بیا هم د ملامتی گوته افغان دولت او امریکایانو ته نیول کېږي، چې د تقصیر او پرې د اصلي سرچینې له تشخیص سره سره بیا هم له هماغه لورو سره په دوه اړخیزو او درې اړخیزو ناستو وخت ضایع کوي او په دې توگه د سولې او روغې جوړې په اړه پر پاکستان د فشار راوړولو پر ځای، هغه هېواد ته یو اړخیز امتیاز ورکوي.

په ټول کې هغه څه چې څرگند دي، دا دي چې نه امریکایان، نه افغان دولت او نه هم پاکستانی پوځي او ملکي چارواکي، د افغان سولې بهیر په اړه لکه څرنگه یې چې افغان ولس تمه لري، په صداقت او رښتینولۍ سره گام نه اوجتوي او د دې لارې تر ټولو ستره بیه هم افغان ولس او هغه څوک پرې کوي، چې د خپل دیني او ملي رسالت له مخې غواړي، پر هېواد او ولس یې دا تپل شوې، یو اړخیزه جگړه پای ومومي. پای